

Z. Br.

O życiu i dziełach przyrodników polskich

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 10/3, 440-441

1965

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nauce, że „z uwagi na charakter (specyfika tzw. nauki stosowanej) rozwój jej trudno jest przedstawić zgodnie z [...] koncepcją paradygmatów Kuhna“, a na s. 444 — „że rozwój nauki o leku można nawet interpretować zgodnie z teorią Kuhna — paradygmatami byłyby wówczas: teoria Galena, Paracelsa itd.“.

Wypowiedź mgr Kuźnickiej raczej więc stawia, niż rozwiązuje dwa zagadnienia: czy „paradygmatyczna“ periodyzacja może być zastosowana do dziejów nauk stosowanych? Na jakich zasadach oprócz można periodyzację dziejów, takich dziedzin działalności ludzkiej, jak farmacja, górnictwo, żegluga morska, w których strony naukowe i techniczne stanowią tylko jedno z aspektów, równoległe do aspektów ekonomicznych, społecznych, prawnych itp.? Do dyskusji nad tymi problemami artykuł B. Kuźnickiej stanowi interesujący przyczynek.

E. O.

O ŻYCIU I DZIEŁACH PRZYRODNIKÓW POLSKICH

W nrze 4/1964 kwartalnika „Przegląd Zoologiczny“ znajdują się dwa interesujące historyków nauki artykuły. Otwiera numer artykuł ks. S. Mazaka o świętym naszym apidologu, dzierżoniście Julianie Lubienieckim (1802—1862). Po ogólnej charakterystyce sylwetki Lubienieckiego autor pisze o nim jako o propagatorze wiedzy pszczelarskiej, przedstawia jego poglądy na odmiany pszczół krajowych i na trzy osobniki rodziny pszczołej, a następnie pisze o jego poradach praktycznych i stosunku do pszczoły włoskiej (którą do Europy środkowej sprowadził J. Dzierżon). Na końcu artykułu zestawiona jest bibliografia prac J. Lubienieckiego (57 pozycji).

W artykule drugim Z. Kawecki pisze o gdańszczaninie Janie Filipie Breynie (1680—1764), członku Królewskiego Towarzystwa w Londynie, prowadzącym w Gdańsku obszerne badania botaniczne, paleozoologiczne i entomologiczne (podstawową jego pracą z tego ostatniego zakresu jest wydane w Gdańsku w 1731 r. studium o „najbardziej polskim owadzie“ — czerwcu polskim). Autor artykułu uważa, że wartość prac Breyna jest, być może, większa niż współczesnego mu gdańskiego przyrodnika i statysty Jakuba Teodora Kleina, a więc niesłuszne jest pominięcie go np. w wydanej w 1962 r. *Historii zoologii* Fedorowicza, podczas gdy Klein w książce tej jest cytowany kilkakrotnie¹¹.

W nrze 9/1964 miesięcznika „Wszecławiat“ ukazał się artykuł o Henryku Hoyerze młodszym (1864—1947), długoletnim profesorem anatomii porównawczej na Uniwersytecie Jagiellońskim (1894—1934), w latach 1934—1938 wiceprezesa PAU, autorze znakomych prac, m.in. z dziedziny histologii i cytologii. Autorem artykułu jest Z. Grodziński, kontynuator H. Hoyera.

W nrze 12/1964 „Wszecławiat“ L. Karpowiczowa pisze o botaniku Jakubie Wadze (1800—1872), autorze trytomowej *Flory polskiej*, a w numerze następnym H. Rostafińska-Choynowska — o botaniku Józefie Rostafińskim (1850—1928).

W nrze 4/1964 dwumiesięcznika „Sylwan“ W. Krajski i A. Żabko-Potopowicz ogłosili artykuł o leśniku Władysławie Tynieckim (1833—1912), profesorem Szkoły Rolniczej w Dublanach, dyrektorkę Wyższej Szkoły Lasowej we Lwowie.

W nrze 4/1964 kwartalnika „Acta Geophysica Polonica“ uczony szwedzki H. Norinder dał wspomnienia (w języku angielskim) o Antonim Bolesławie Dobrowolskim z okresu pracy naszego uczonego w Uppsali w latach 1915—1917. Wspomnienia prof. Norindera (po polsku) oraz artykuł prof. S. Z. Różyckiego

¹¹ Od siebie dodamy, że o Breynie jest jednak mowa w pracy G. Brzęka *Historia zoologii w Polsce do r. 1918*. Lublin 1947, cz. 2, ss. 66 i nast.

Antoni Bolesław Dobrowolski — badacz polarny wydrukowano w nrze 3/1965 „Problemów“.

W nrze 4/1964 „Rocznika Polskiego Towarzystwa Geologicznego“ znajdujemy pięć artykułów poświęconych niedawno zmarłym polskim geologom: F. Biedy o Romanie Kongielu (1904—1960) J. J. Głoczowskiego i A. Warteresiewicza o Hugonie Ludwiku Piotrowskim (1897—1962), I. Kardymowiczowej o Stanisławie Małkowskim (1889—1962), J. Domańskiego i W. Piotrowicza o Włodzimierzu Wawryku (1902—1963) i R. Osiki o Zbigniewie Mossoczym (1907—1963).

Z. Br.

PAMIĘCI JÓZEFA WĄSOWICZA

Zeszyt 1/1965 „Czasopisma Geograficznego“ został poświęcony Józefowi Wąsowiczowi (1900—1964), profesorowi Uniwersytetu Wrocławskiego, wieloletniemu współpracownikowi tego czasopisma. A. Zierhoffer opublikował artykuł *Józef Wąsowicz — próba charakterystyki człowieka i uczonego w świetle osobistych wspomnień*. Jest tu również przegląd najważniejszych pozycji dorobku naukowego Wąsowicza w dziale geografii fizycznej, antropogeografii, opracowań geograficzno-statystycznych, historii odkryć geograficznych, kartografii. J. Januszewski dał krótkie osobiste wspomnienie *Nasz profesor*. Imponująca jest zestawiona przez W. Migacza *Bibliografia prac prof. dra Józefa Wąsowicza*. Zawiera ona 1326 pozycji. Pierwsze pochodzą z 1923 r.

Z. Br.

O MAPIĘ IZOTERM R. WISZNIEWSKIEGO Z 1853 R.

W zeszytce 4/1964 „Przeglądu Geograficznego“ Józef Staszewski opublikował artykuł *Mapa izoterm kuli ziemskiej Ryszarda Wiszniewskiego z roku 1853 w nowym świetle*. Mapę Wiszniewskiego (w pracy *Die mittlere jährliche Temperatur an der Erdoberfläche als Funktion der geographischen Länge und Breite mit einer Isothermenkarte*. Dorpat 1853), która jest pierwszą polską mapą izoterm kuli ziemskiej a trzecią z kolei w nauce światowej i ma wielkie znaczenie dla rozwoju klimatologii, przed kilku laty poddał analizie naukowej A. Zierhoffer¹². Zagadnienie to podjął teraz prof. Staszewski na szerszej bazie źródłowej, wykazując m.in., że — wbrew twierdzeniu Zierhoffera, iż „w polskiej literaturze meteorologicznej nie ma o mapie Wiszniewskiego najmniejszej wzmianki“ — o mapie tej, dziś zapomnianej, zamieścił relację Jan Baranowski (tłumacz Kopernika) w swoim tłumaczeniu *Meteorologii* Foissaca z 1858 r. i Apolinary Pietkiewicz w *Meteorologii* z 1872 r. W artykule prof. Staszewskiego znajduje się też krótka charakterystyka dorpacciego środowiska naukowego w połowie XIX w. i działalności naukowej Ludwika Fryderyka Kämtza (rodem z dzisiejszego Trzebiatowa), profesora fizyki tamtejszego uniwersytetu.

Z. Br.

WSPOMNIENIA O PROF. KAROLU BOHDANOWICZU

„Przegląd Geologiczny“ zamieścił w nrze 12/1964 artykuł prof. Kazimierza Maślankiewicza „Wspomnienia o profesorze Karolu Bohdanowiczu“ (29 XI 1864 —

¹² A. Zierhoffer, *Ryszarda Wiszniewskiego izotermi kuli ziemskiej z roku 1853*. „Czasopismo Geograficzne“, zesz. 1/1961.